

Deres majestet! Stortingets president!
Statsminister! Statsråd! Rikest øverste
dommere, kjære justitarius Schei!

Med den fortjente hyllest, de velvalgte ord, den presise beskrivelse som allerede er fremført under denne høytidsstund i norsk rettsliv, burde jeg kanskje nøye meg med det i denne vakre sal ofte benyttede ord "likeså". Like fullt, det er en stor glede og ære for meg, på vegne av en samlet påtalemyndighet, i ærbødighet å hylle justitarius og den domstol du har ledet siden 2002 når du nå trer tilbake som landets øverste dommer. Tore Schei, du er avholdt og meget høyt respektert av den norske påtalemyndighet.

Åpenhet har preget deg, effektivitet og kvalitet din dommergjerning og din ledelse. Jeg legger gjerne til uavhengig; uavhengig som dommer i den enkelte sak og du har med kraft heget om domstolenes uavhengighet. Disse dine grunnleggende egenskaper har tjent som inspirasjon og forbilde for den høye retts samarbeidspartnere, ikke minst for oss som leder påtalemyndigheten. Slik ønsker vi selv å være, dette skal prege vår etat.

Den statiske domstol er for deg en fremmed tanke. Høyesterett i endring er en rettesnor. Slik jeg forstår deg tar endringsperspektivet aldri slutt, offentlige etater må til enhver tid tilpasse seg utviklingen og det samfunn vi alle er en del av. Domstol og påtalemyndighet anvender

dagens regler for å løse gårsdagens problemer. Derfor er din hvileløse påpekning av behovet for nødvendige endringer av vital betydning, selv om verken domstol eller påtalemyndighet kan slippe endringsviljen fullstendig fri. Jeg kunne her være fristet til å presisere at du aldri oppfattes slik at endringer er ett mål i seg selv, men snarere som en reflektert tilhenger av Edmund Burkes kjente devise: Forandre for å bevare. Endringer er nødvendig for at domstolene skal bevare sin posisjon som en høyt respektert og uavhengig statsmakt.

Som rettsanalytiker og reformator har du hatt særlig sterk interesse for sivilprosessen. Sporene etter deg er her mer enn tydelige. Men vi som har strafferett og straffeprosess som våre arbeidsområder, har satt stor pris på dine vota og kunnskaper, det være seg som førstevoterende i sak om bruk av løgndetektor for tyve år siden eller som administrator i storkammersak om straffutmåling fra januar i år. Ett av de vesentlige utviklingstrekkene i Høyesteretts praksis på strafferettens område i din tid som justitiarius er at den tradisjonelle oppfatningen om legalitetsprinsippets beskjedne praktiske betydning utvilsomt er forlatt. Den høye rett har gjennom flere avgjørelser foretatt en prinsipiell styrking av dette prinsipp, som har en solid forankring i Grunnloven og EMK. Den nye linjen fremhever forutberegnelighet og lovprinsippet som en reell skranke både for

lovgivere og rettsanvendere. I en tid med økt politisk engasjement på strafferettens område kan hevdvunne prinsipper komme under press. I dette perspektiv er det viktig at domstolene fører kontroll med at straffetrusler kommer tilstrekkelig tydelig og presist til uttrykk i lovens ord. I den samme perioden har Høyesterett, med justitiarius i spissen, bidratt til en prinsipiell og nødvendig avklaring av i hvilken grad domstolene er forpliktet til å etterkomme Stortingets nye og mer detaljert angitte forventinger om bestemte straffenivåer på ulike områder, som oftest et strengere nivå. Som ledd i arbeidet med ny straffelovgivning er slike utvetydige oppfatninger fra lovgiver nå allment akseptert som forpliktende og legges til grunn, etter en seilas i et ikke helt ukomplisert farvann. Strafferetten har utvilsomt vært undergitt en nyklassisistisk reise, der den står i en rivende utvikling i skjæringspunktet mellom politiske prioriteringer, individrettigheter og internasjonale forpliktelser. Høyesteretts avklarende rolle med økt påvirkningskraft blir utvilsomt viktig også i tiden som kommer, om det kan ingen være i tvil. I den aktuelle debatt blir det ofte påpekt at Høyesterett har fått, eller endog skaffet seg, økt makt på bekostning av den lovgivende myndighet. Men de utviklingstrekk jeg her har berørt, lovprinsippets fornyede kraft og oppfølgingen av Stortingets forventinger om straffenivåer, viser tvertom

Høyesteretts selvfølgelige lojalitet overfor maktfordelingsprinsippet.

En av Høyesteretts hovedoppgaver er å arbeide for rettsutvikling "innenfor lovgivningens rammer, der nye samfunnsproblemer krever det" slik det nå er formulert på Høyesteretts hjemmeside. Dette er ingen enkel oppgave og den påkaller som kjent atskillig diskusjon. Men også for oss som har mulighet til å bringe saker inn for Norges Høyesterett med tilhørende prosedyre er denne oppgaven utfordrende. Her har norsk påtalemyndighet utvilsomt et utviklingspotensial. Vi vil kontinuerlig arbeide for at de riktige saker ankes, og for at opplegg i skranken og prosedyrer tilpasses Høyesteretts behov.

Kjære Tore Schei!

Det har vært en udelt glede å prosedere for deg, det være seg i avdeling, storkammer eller plenum. Tilsvarende var det i lagmannsrett som noen av oss fortsatt husker, endog i denne sal. Sterk i sak, utfordrende, reflekterende og resonnerende spørsmål, tålmodig og i blant noe utålmodig lyttende til skrankens representanter. Norges Høyesterett har den posisjon i det norske samfunn som vår høyeste domstol skal ha. Under din vakt har den høye rett møtt dagens og morgendagens utfordringer og krav på en meget god og troverdig måte, en utvikling den nye justitiarius Toril Marie Øie og

hennes dommerkolleger utvilsomt vil videreføre.

Tore Schei, på vegne av en samlet og samstemmig påtalemyndighet takker jeg i ærbødighet for din innsats som innehaver også av strafferettspleiens øverste embete.